Doğal Kaynaklar ve Kullanım Alanları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Kaynak:** İnsan hayatını destekleyen ve ekonomik faaliyetlerde kullanılan her maddedir. **Doğal kaynaklar** insan emeğiyle üretilmemiş, doğada hazır bulunan kaynaklardır: toprak, su, orman, madenler, bitkiler, güneş, rüzgâr.
- **Yenilenebilir kaynaklar:** Doğada kendini yenileyen ya da tükenmeyen kaynaklardır (güneş, rüzgâr, su). **Yenilenemez kaynaklar:** Kullanıldıkça azalan, oluşması milyonlarca yıl süren kaynaklardır (kömür, petrol, doğal gaz, madenler).
- **Toprak:** Tarımda; tuğla, kiremit, seramik, çanak çömlek ve çimento yapımında kullanılır. **Su:** İçme, temizlik, tarım, sanayi, balıkçılık, ulaşım, turizm ve akarsular üzerindeki hidroelektrik santrallerinde elektrik üretiminde kullanılır.
- **Orman:** Oksijen kaynağıdır; yaban hayvanlarına yaşam alanı sağlar; kâğıt, mobilya, kereste, ilaç ve kozmetik yapımında kullanılır; dinlenme alanıdır. **Madenler:** Demir-çelik, otomotiv, boya, elektrik-elektronik sanayisinde ham maddedir. Ülkemiz zengin **bor** yataklarına sahiptir; bor deterjan, ısıya dayanıklı cam ve roket yakıtı gibi alanlarda kullanılır.
- **Kullanım neden arttı?** Nüfusun artması ve doğal kaynakların sanayide ham madde olarak kullanılması, kaynak tüketimini artırmıştır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. "Doğal kaynak" kavramını tanımlayınız ve üç örnek yazınız.

2. Aşağıdakilerden hangisi **yenilenebilir** bir kaynaktır?

   A) Rüzgâr B) Petrol C) Kömür D) Doğal gaz

3. Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.

   (…) Ormanlar oksijen kaynağıdır.
   (…) Petrol birkaç yıl içinde yeniden oluşur.
   (…) Akarsular üzerinde kurulan barajlarda elektrik üretilebilir.
   (…) Doğal kaynaklar yalnızca insanlar için gereklidir.

4 Eşleştiriniz.

1) Toprak	a) Kâğıt ve mobilya yapımı
2) Orman	b) Tuğla ve kiremit yapımı
3) Maden	c) Otomobil ve beyaz eşya üretimi

5 Aşağıdaki kaynakları yenilenebilir ve yenilenemez olarak sınıflandırınız.
güneş – kömür – rüzgâr – petrol – doğal gaz – akarsu

6 Suyun günlük hayatta ve ekonomik faaliyetlerde kullanıldığı üç alanı yazınız.

7 Ülkemizin zengin yataklarına sahip olduğu, deterjan ve ısıya dayanıklı cam yapımında kullanılan maden hangisidir?

A) Altın B) Bor C) Gümüş D) Bakır

8 Boşlukları doldurunuz.
a) Kullanıldıkça azalan ve kısa sürede yeniden oluşmayan kaynaklara ..... kaynaklar denir.
b) Akarsuların gücünden elektrik üreten tesislere ..... santrali denir.
c) Yaban hayvanlarının önemli yaşam alanlarından biri .....'dır.

9 Ormanların insanlara sağladığı iki faydayı yazınız.

10 Aşağıdakilerden hangisi doğal kaynak **değildir**?

A) Güneş B) Toprak C) Plastik şişe D) Akarsu

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Kavram haritasında doğal kaynaklar verilmiştir. Soru işareti yerine hangi kaynak gelebilir? (İpucu: Tarlalarda ürün yetiştirmede ve seramik yapımında kullanılır.)

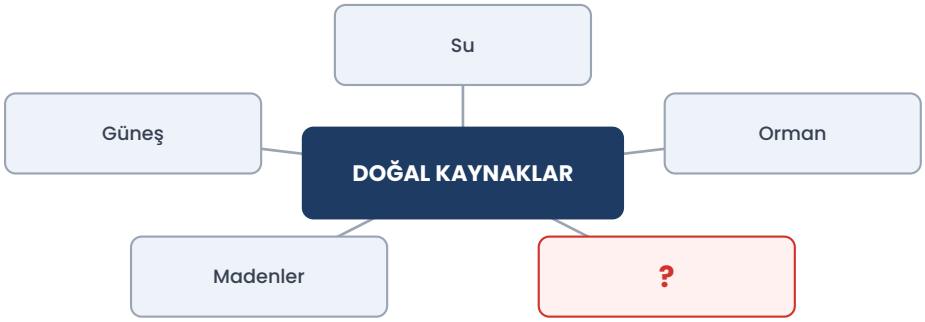

12 Tabloda bazı ürünler ve ham maddesini oluşturan doğal kaynaklar verilmiştir. Boş hücreleri doldurunuz.

Ürün	Doğal kaynak
Defter	.....
Saksı	.....
Tencere	.....
Ekmek	.....

13 Günümüzde doğal kaynakların tüketiminin geçmişe göre artmasının iki nedenini yazınız.

14 Aşağıdakilerden hangisi suyun **ekonomik** amaçla kullanılmasına örnek **değildir**?

A) Balık çiftliği kurulması
B) Barajda elektrik üretilmesi
C) Sulama ile tarım yapılması
D) Bir çocuğun elini yıkaması

15 Bir ilçede her yıl dikilen fidan sayıları tabloda verilmiştir (temsilî veri).

Yıl	2021	2022	2023	2024
Fidan	1200	1500	1800	2400

a) 2021 ile 2024 yılları arasında dikilen fidan sayısı kaç artmıştır?
b) Dört yılda toplam kaç fidan dikilmiştir?
c) Fidan dikiminin artması hangi doğal kaynağın korunmasına katkı sağlar?

16 Aşağıdaki kartlarda verilen faaliyetlerin hangi doğal kaynağa dayandığını yazınız.

1	2	3	4
Rüzgâr türbinleriyle elektrik üretimi	Kayalıklardan mermer çıkarılması	Göllerde balık avlanması	Çam ağaçlarından kereste elde edilmesi

17 "Güneş, su ve toprak olmasaydı yeryüzünde yaşam olmazdı." Bu cümleyi bitkiler üzerinden açıklayınız.

18 Yenilenemez enerji kaynaklarının (kömür, petrol, doğal gaz) kullanımının iki olumsuz sonucunu yazınız.

19 Aşağıdakilerden hangisi madenlerin kullanım alanlarından biri **değildir**?

A) Otomobil üretimi B) Oksijen üretimi C) Boya üretimi D) Elektronik eşya üretimi

20 Toprağın geçmişte ve günümüzde kullanım alanlarına birer örnek yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki metni okuyunuz.
"Yüksek bir dağın eteğindeki kasabada halk, eskiden ormandan yalnızca yakacak odun ve ev yapımı için kereste alıyordu. Bugün aynı ormanın ağaçlarından kâğıt ve mobilya üretiliyor, ormandaki bazı bitkiler ilaç yapımında kullanılıyor, ormanın içinden geçen yürüyüş parkurları ise turistleri ağırlıyor."
Metne göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Kasaba halkı turizmden hoşlanmamaktadır.
B) Kasabada artık hiç ağaç kalmamıştır.
C) Orman yalnızca yakacak için kullanılmaktadır.
D) Ormanların kullanım alanları zamanla çeşitlenmiştir.

22 Tabloda bir ailenin evde kullandığı bazı enerji kaynakları verilmiştir. Hangilerinin yenilenebilir olduğunu belirtiniz ve ailenin yenilenemez kaynak kullanımını azaltmak için ne yapabileceğini yazınız.

Kullanım	Enerji kaynağı
Su ısıtma	Çatıdaki güneş paneli
Isınma	Doğal gaz
Ulaşım	Benzinli otomobil
Çamaşır kurutma	Rüzgâr ve güneş (balkonda)

23 Bir öğrenci "Doğal kaynaklar sınırsızdır, istediğimiz kadar kullanabiliriz." demiştir. Bu düşünceye katılıyor musunuz? İki gerekçe yazınız.

24 Aşağıdaki durumlardan hangisinde bir doğal kaynak hem ekonomik faaliyette hem de temiz enerji üretiminde kullanılmıştır?

A) Bir köyde rüzgâr türbinleriyle elektrik üretilip satılması
B) Kömürün evde yakılması
C) Petrolün otomobilde kullanılması
D) Bir çocuğun bahçede top oynaması

25 Bir akarsu üzerine baraj kurulmasının bölgeye sağlayabileceği iki faydayı ve doğaya yol açabileceği bir olumsuz etkiyi yazınız.

26 Nüfusu hızla artan bir şehirde aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi **beklenmez**?

A) Su tüketiminin artması
B) Yeni konutlar için daha fazla ham maddeye ihtiyaç duyulması
C) Enerji tüketiminin azalması
D) Çöp miktarının artması

27 Aşağıda üç ürün verilmiştir. Her birinin üretiminde kullanılan doğal kaynağı ve bu kaynağın yenilenebilir mi yenilenemez mi olduğunu yazınız.
a) Ahşap masa
b) Metal çatal
c) Güneş enerjisiyle ısıtılan su

28 Bir sınıf, okullarındaki kaynak kullanımını gözlemlemiş ve aşağıdaki notları almıştır.
1. Teneffüslerde lavabolarda musluklar açık unutuluyor.
2. Boş sınıflarda ışıklar yanıyor.
3. Tek yüzü kullanılmış kâğıtlar çöpe atılıyor.
Her gözlem hangi doğal kaynağın israfıyla ilgilidir? Birer öneri yazınız.

29 Aşağıdaki iki ülkeyi karşılaştırınız.
X ülkesi: Enerjisinin çoğunu yurt dışından aldığı petrol ve doğal gazdan karşılıyor.
Y ülkesi: Enerjisinin çoğunu kendi güneş, rüzgâr ve akarsu kaynaklarından karşılıyor.
Hangi ülkenin enerji kullanımı çevre ve ülke ekonomisi açısından daha avantajlıdır? İki gerekçe yazınız.

30 Bir köyde yaşayan halk; toprağı tarımda, dereyi sulamada, ormanı kerestecilikte kullanmaktadır. Bu köyde kaynaklar bilinçsizce kullanılırsa her bir kaynak için ortaya çıkabilecek bir sorun yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**